

Eszmélés

Színes magyar film. Írta és rendezte: Grunwalsky Ferenc. Fényképezte: Máthé Tibor. Zene: ifj. Kurtág György és Péterdi Péter. Főbb szereplők: Andorai Péter, Eperjes Károly, Ujlaki Dénes, Jan Nowicki, Cserhalmi György.

Az ember csak ül, ül a moziban, és — kissé alpárian szólva — lassan, de biztosan megindul az agya. Mondhatnánk úgy is, lassanként kezd ily érezni, hogy az esze is megáll. Hiszen úgy gondolta, eddig biztos lehetett abban, hogy a leginkább formákat szét-törő alkotásokban is szilárd belső logika van jelen (gondoljunk csak *Huszárik Szindbádjára*), ami meg a hagyományos dramaturgiával készült műveket illeti, az arányok, a szerkezet lehet hibás, de az eredendően koherens cselekményváz elemei így-úgy mégiscsak logikusan követik egymást. Vagyis legalább nagyjából tudjuk, mi miért történik, ki mi végre cselekszik úgy, ahogy, ki miért olyan, amilyen és így tovább. Igaz, azt már ugyancsak megszokhattuk, hogy filmszenei időnként imponáló nagyvonalúsággal fittyet hánynak tér és idő bizonyos elemi

racióális kívánalmaira, így az sem lephet meg különösebben bennünket, hogy ezúttal a múlt század kilencvenes éveiben, Kossuth Lajos halála után két negyven körüli úr emlékezik vissza meghatottan közös csatáikra a szabadságharcban (hol ígimyen a legjobb esetben is csak csecsemőként vitézkedhettek). Vagy hogy a ki tudja, mi okból megidézett Petőfi afféle igazi gestapós tempóval szúrja szemem egy osztrák dzsidás. (Hogy az oroszok ölték meg és e huszadik századi szadista stílus akkortájt még nem dívott igazán bagatell.) Node a java még ezután következik.

Grunwalsky Ferenc filmje bevalottan a századforduló éveinek erősödő agrárszocialista mozgalmait kívánja ábrázolni, a magyar parasztság öntudatra ébredését, melynek gyökerei történelmileg valóban 1848—49-ig visszavezethetők. Ami azonban ebből kikerekedik: szinte páratlanul zűrzavaros, széteső, hol riasztóan didaktikus, hol már-már a neveltségességbe fúlóan gyermeket, teljességgel hiteltelen és művészkedő „valami”, igen sok motívátlan helyzettel és fi-

gurával, no meg jó adag dramaturgiai következetlenség-halommal együtt. A főhős Tányér Imrét alakító *Andorai Péternek* nemcsak életkora merőben anakronisztikus (a kilencvenes években tíz év körüli fiúból 16 esztendő múltán erősen kopaszodó, jó közepkorú férfiú lesz), de játéka is, úgy tünik, félreértésekre épül. Hiszen a magára eszmélő parasztság reprezentánsa, ha már egyszer különben tanult, vajon hogyan lehet ily siró-rívó, szektáriánus prófétácska, máskor meg ennyire a leggarázdabb agit-propos allűrökkel fellépő s ugyanakkor állandóan gyöttrődő figura? Persze elképzelhető — ki tudja, mi minden olvasható egy forgatókönyvben —, hogy Andorai egyáltalán nem értette félre az alkotói elképzeléseket, hanem éppen nagyon is hűséges akart lenni hozzájuk: no, ez esetben meg még rosszabb a helyzet...

Gyönyörű felvételek mind-ezenközben, miként ez már magyar filmeknél újabban szinte mindennapos. *Máthé Tibor* teljesítményével a világszínvonalú hazai operatőrgárda tovább növelheti hírnevét, a baj mindössze annyi, hogy e gondos munka ezúttal az égvilágon semmi célt nem szolgál, következőképpen hasznos sem hajt. Mert látványban aztán van ám itt kérem minden: ringó arany búzamezők és a konfliktusok többszörösen kimerevített-lassított képei, szép áttűnések szinesből fekete-fehérbe és vissza, csodás nagytitok és igazán profi premier planok, midőn *Jan Nowicki* leveleket morzsol szét, szinte még a klorofill kémiai összetétele is élénk varázsolódik a mialatt másfél órán át „megy” mindaz, amivel egyszerűen nincs mit kezdeni...

Mondják, a pokolba vezető út is jószándékkal van kiköveztve. Hogy a szándék most legalábbis szép és nemes vala, kétségtelen. S hogyha nem is a pokolhoz, de egy verbéli módon rossz műhöz vezetett, az a látszat ellenére egyáltalán nem vigasz. Mert a nézőnek a kettő — ugyanaz lehet.

Domonkos László

Piroska János művészele

A Csongrádon élő 92 éves festőművész, dr. Piroska János mutatkozik be Szentesen, a helyorségi művelődési otthonban. Kiállítását ma, csütörtökön délután 3 órakor Tóth Attila, a megyei tanács munkatársa nyitja meg.

Hajózás

A Pest megyei Kishajózási és Javító Vállalat közli, hogy Dunakeszi és Horány, valamint Szigetmonostor és Határcsárda között az alacsony vízállás miatt majdnem két hétig szüneteltetett dunai teherforgalom menetrend szerint megindult.

Elmarad az MNE közgyűlése

A Magyar Naturisták Egyesületének vezetősége tájékoztatja tagjait, hogy a december 2-ra, a Budapest Sportszarnokba meghirdetett rendkívüli közgyűlés elmarad. Az alapszabály szerinti küldöttközgyűlést a vezetőség 1985. január 27-re összehívta.

Berényi Bogáta

Országos vándorkiállítás Szegeden

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége és a Magyar Távirati Iroda közös rendezésében fotókiállítás nyílik ma, csütörtökön délnél 12 órakor Szegeden, a Somogyi-könyvtár előcsarnokában (Dóm tér 1—4.).

A dokumentációs felvételekből összeválogatott anyag országos vándorkiállítását *Ispánovits Márton*, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége főtáskára nyitja meg.

Küldöttközgyűlés a MESZÖV-nél

Nagyobb követelmények

Tegnap délelőtt Szegeden tartotta küldöttközgyűlését a Fogyasztási Szövetkezetek Csongrád megyei Szövetsége. Az elnökségben helyet foglalt *Lung Milán*, a KPVDSZ szervező titkára, *Molnár Sándor*, a HNF megyei titkára, *Hrebik Ferenc*, a SZÖVOSZ fősztályvezetője is.

Az ülésen szó volt a fogyasztási szövetkezetek szerepéről a falusi életkörülmények alakításában és tájékoztató hangzott el a jövő évi célokról.

A fogyasztási szövetkezetek helyzetét, tevékenységét — sok egyéb tényező mellett — meghatározza a hozzájuk tartozó terület nagysága, lakosságának száma, az urbanizálódás mértéke. Köztudott, hogy esetünkben az ország 4,6 százalékát elfoglaló határmegyéről van szó, melyben a lakónépesség 68,5 százaléka az öt városban él. Ugyanakkor számolni kell azzal, hogy a megye ma is rendelkezik számos kistelepüléssel és tanyákkal és ez befolyásolja a szövetkezetek tevékeny-

Aszalámigyárról és a Szelkáról a fogyasztók tanácsán

A Szegedi Szalámigyár és Hűsokkombinát tanácskozási ülését tegnap, szerdán a Fogyasztók Csongrád megyei Tanácsa. Jelen volt *Gari István*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának képviselője is.

A tanácskozáson *Lobkovitz Sándor*, a gyár termelési és kereskedelmi igazgatója tájékoztatta a résztvevőket arról, hogy milyen szerepe van a kombinátnak a megye húselállításában. A hozzászólók elmondták a vásárlók észrevételeit, tapasztalatait, melyekre a vállalat szakemberei válaszoltak. A tanácskozás vé-

gén *Kopasz Józsefné*, a Fogyasztók megyei Tanácsának elnöke az országos tanácsokhoz továbbítandó javaslatokban foglalta össze az elhangzottakat, majd a jelenlévők megvitatták és elfogadták jövő évi munkatervüket.

Ugyancsak tegnap tartotta együttes ülését a népfőnt városi bizottsága mellett működő gazdaságpolitikai munkaközösség és a Fogyasztók Szeged városi Tanácsa. A rendezvény témája a Szelka átszervezés után végzett munkája, lakossági szolgáltató tevékenysége volt. *Kakusi Géza* igazgató tájékoztatóját hozzászólások követték.

Zenei naptár

Zongoraest

Nagy érdeklődés kísérte *Jeffrey Siegel* amerikai zongoraművész hétfői esti fellépését a Tisza Szálló dísztermében. Műsora többféle, egymástól merőben különböző stílusú zenét ötvölt föl *Mozarttól*, egészen *Gershwinig*.

Jeffrey Siegel személyében erőteljes egyéniség, intenzív kisugárzó erejű alkotóművész mutatkozott be. A programban szereplő *Beethoven*-helyett *Mozart*-művekkel nyitotta koncertjét, a szelíd bánatú *a-moll Rondóval* (K 511), s a napsugaras hangulatú *C-úr Szonátával* (K 330), *Mozart*-tölmácsolása stílusremekelés volt. Kerekded, plasztikus dallamformálás, és gondos, pontos artikuláció, az éles kontrasztok fényárnyék játéka, s a sallangtalan technika egvaránt hozzájárult a mű mély érzelmi töltés előadásához, annak arányos építkezéséhez. Az első tétel könnyed, galáns stílusú előadása; a második puritán bájú, andalító poézissal, megrendítő drámaisággal (az *f-moll szakasz*) telített tölmácsolása, vagy a kedves rondó (harmadik tétel) pazar megszólaltatása külön elemzés tárgya lehetne.

Az 1910-ben született *Samuel Barbernek*, a századközepi egyik legismertebb amerikai komponistájának *Szonátáját* nem kevésbé lenyűgöző hatással szólaltatta meg. A *Mozart*-kompozícióknál alkalmazott édesen csendő, magvas billentés itt acélos erejűvé, szenvedélyes, deklamáló hangúvá sűrűsödött. A szerződély mértékét tekintve *Barber* zenéje feltétlen romantikus beállítottságú, de többféle hatást ötvöző, könnyen érthető, mutatós muzsika, mellyel az előadó sokoldalú technikai tudásáról is kétételesen meggyőzheti a hallgatóságot. *Siegel* ezt maradéktalanul meg is tette. Az anyaggal való gigászi küzdelem, a föltötte aratott győzelem, s az alkotó művész biztos, fényes uralma testesült meg ebben az előadásban, ami *Richter* páratlan előadóművészetére emlékeztetett.

Lisz *Benediction* című műve a *Harmonies poétiques*

et religieuses (Költői és áhitatos harmóniak) zongorasorozatának egyik értékes darabja. Az idősödő Liszt egyre inkább az ember belső világa felé fordul, melyre figyel a tükör a gondolat szavára, s a korábban oly csillogó, pazar külsővel felkínált nagy technikás darabok világától egyre távolabb kerül. Ezért különösen nehéz zeneileg az öregkori Liszt-művek tolmácsolása. *Siegel* műsorának ez az interpretációja „primus inter pares”. Mentés volt minden túlzástól, érzélgősségtől. Még is igen gazdag, mély lírával telített költői vallomás teljesült be játékaival. Beszédés melódiavezetése, színes harmóniaérzéke, s ahogyan a szólamok dinamikai arányát megteremti, lélegzetelállító varázslat.

Egyedül Liszt *Funérailles* című kompozíciójának felfogásával vitakozhatnánk, ugyanis ebben az előadásban nem annyira a mély tragikum, a gyászának komorsága dominált, hanem egyfajta fényes, diadalmas heroizmus. Liszt *XIII. rapszódájának* előadása azonban minden várakozást felülmúlt, abban az értelemben, hogy amerikai léteire ilyen tökéletesen érzi a magyar verbunkos izét, zamátát. *Kabos Ilonka* tanára volt a művésznök, s bizonyára itt rejlik a titok megfejtése. A rapszódia „lassú”-jának verbó, őszinte megszólaltatását a „friss” vitalistától aradó, fergeteges virtuozitását előadása követte.

A szünni nem akaró tapost a művész hazájá, nagyra becsült komponistájának, a jellegzetesen amerikai zenét író *Gershwinnek I. és II. prelűdjével* viszonzta. *Siegel* stílusérzékenysége, sokoldalúsága nyilvánvaló. A legpuritánabb klasszikus mértéktartásra képes egy *Mozart*-nál, s a legféltékennebb tüllel képes lobogni egy Liszt-műben. Általában az e stílusokban való abszolút jártassághoz ritkábban társul a dzsessz világában való otthonosság is. *Siegel* azonban e területen is elbűvölő biztonsággal mozog.

Betegbemutató

Nyilvános betegbemutató lesz holnap, pénteken este 7 órakor az I. számú belgyógyászati klinika tantermében, orvosok részére.

R. E.

Idegenforgalmi mérleg

A belkereskedelmi tanácskozássorozat részeként szerdán a Belkereskedelmi Minisztérium az idei szezon tapasztalatairól, valamint a jövő évi feladatokról folytattak eszmecsere-t a hazai idegenforgalmi szakemberek. A tanácskozást *Andriek Miklós* belkereskedelmi államtitkár nyitotta meg.

Meggyes István, az OIH vezetője elmondta: *idei idegenforgalmunk jelentős eredményeket könyvelhet el*. Tovább nő az érdeklődés Magyarország iránt, jelzi ezt az is, hogy a *KGST-országokból* 9 millióan, a *tőkés országokból* pedig 3,5 millióan keresték fel hazánkat, 30, illetve 20 százalékkal többben, mint az elmúlt évben. Ennek megfelelően a bevételek is növekedtek, a dollárbevételek az év végéig elérik a 266 milliót, rubelbevételeink pedig a 334 milliót. A tőkés országokba több mint 600 ezren utaztak

Magyarországról, Jugoszláviát 430 ezer magyar kereste föl, a többi szocialista országba pedig 4,5 millió magyar utazott.

A lakosság *belföldi turizmusa* kissé mérséklődött, főként az olcsóbb utak iránt volt kereslet. Megnövelt viszont az érdeklődés a *falusi turizmusról*, de néhány vidéktől (Vas, Baranya és Zala) eltekintve még csak részben teremtették meg a vendégek fogadásának feltételeit. Kedvező jelenség azonban, hogy megkezdődött néhány városkörnyéki szabadidő-központ kialakítása, például Kaposvár és Zalaegerszeg mellett, s mind több kedvezményt vezetnek be a fiatalok turizmusának támogatására. Az idei beruházásokról szólva *Meggyes István* elmondta, hogy az osztrák—magyar hitelkonstrukció keretében az idén készült el a hévízi Aqua Szálló, ugyanitt a fogászat, a keszthelyi uszoda-komplexum, a budapesti Lidó.

A *fizetővendéglátás* ideai szabályozása is kedvező eredményekkel járt: összesen nőtt az utazási irodákön keresztül kiadott szobák száma, s — a szobakiadók közvetlen érdekltsége következtében — emelkedett a közvetlenül kiadott szobák száma is. A magánérős idegenforgalmi létesítmények száma az idén tovább növekedett, 19 panzió és 16 kemping létesült, s ezzel jelen-

leg 52 panzió és 31 kemping van magánkézben.

Az *áruellátás színvonala* általában mindenütt megfelelő volt, de néhány árufeléleségből a kiemelt idegenforgalmi területeken nem tudták fedezni az igényeket. Így például nem volt elég tartós- és feltartóstej, kávétejszín, szárazáru, füstölt főttúsz, főzelék- és gyümölcskonzerv.

A jövő évi feladatokról szólva *Meggyes István* felhívta a tanácskozás résztvevőinek figyelmét, hogy csak a hatékonyság növelésével, a meglévő eszközök jobb kihasználásával, a szervezőmunka és a vállalatok közötti együttműködés javításával lehet jobb eredményeket elérni. *1985-re* a *tőkés idegenforgalomból származó bevételek 5—6, s a szocialista forgalomból származó rubelbevételek mintegy 12 százalékos növekedésére számítanak*. Ehhez azonban az szükséges, hogy az utazási irodák bővítsék, szinesítsék utazási ajánlataikat, használják ki jobban a hobbiturizmusban és a termálturizmusban rejlő lehetőségeket, s javítsák a szolgáltatások színvonalát.

A számítások szerint nő a lakosság utazási igénye. Az OIH vezetője felhívta az utazási irodák és idegenforgalmi hivatalok figyelmét arra, hogy ajánlataik szélesebb differenciálására törekedjenek, s tovább növeljék az olcsóbb utak üdülé-

sek számát, és választékát.